

Na osnovu člana 35. stav 1.1 Zakona br. 03/209 o Centralnoj Banci Republike Kosovo (Službeni list Republike Kosovo, br. 77/16. avgust 2010. godine) i članovima 46. i 85. Zakona br. 04/L - 093 o Bankama, mikrofinansijskim institucijama i ne-bankarskim finansijskim institucijama (Službeni list Republike Kosovo, br. 11/11. maj 2012. godine), Odbor Centralne Banke Republike Kosovo na sastanku održanom 26. aprila 2013. godine, usvojio je sledeće:

UREDBA O VISOKOJ IZLOŽENOSTI

Član 1 Cilj i delokrug

1. Cilj ove uredbe je sprečavanje koncentracija kreditnog rizika rizične imovine u portfelju jedne banke nametanjem ograničenja na kreditne izloženosti kao i obezbediti drugačije tretiranje visoke izloženosti u poređenju na ostale izloženosti.
2. Ova uredba se odnosi na sve banke licencirane od strane CBK za rad u Republici Kosovo, sa izuzetkom filijala stranih banaka.

Član 2 Definicije

1. Svi izrazi upotrebljeni u ovoj uredbi imaju isto značenje sa izrazima u smislu člana 3. Zakona br. 04/L-093 o Bankama, mikrofinansijskim institucijama i ne-bankarskim finansijskim institucijama (u daljem tekstu: *Zakon o bankama*) i/ili sledećim definicijama za potrebe ove Uredbe:

- a) *Banka* - podrazumeva akcionarsko društvo angažovano u bankarskoj delatnosti, uključujući zavisni subjekat, licenciranog od strane CBK.
- b) *Ogranak strane banke* - podrazumeva lice koje je organizovano, ima svoje sedište i ima dozvolu za obavljanje bankarskih aktivnosti u bilo kojoj jurisdikciji osim Kosova.
- c) *Izloženost* - podrazumeva svaku imovinu ili vanbilansnu stavku stanja, uključujući bez ograničenja bilo koji kredit ili direktne i indirektno obaveze za plaćanje novca u razmenu za pravo na povraćaj isplaćenog iznosa i preostalog iznosa i za isplatu interesa ili ostalih troškova koji se odnose na ovaj iznos, svako odlaganje dana isplaćivanja duga, svaka garancija ili izdati kreditni – papir, vrednosni papiri dugova ili slične forme kreditovanja ili obavezivanja za kreditovanje pružena od banke za klijenta, kao i akcije, učešće u kapitalu i ostale vrste investicija u pravno lice od strane banke;

- d) *Visoka izloženost* - podrazumeva svaku izloženost prema jednom dužniku ili grupi povezanih dužnika, ukoliko zbir iznosa svih izloženosti prelazi deset procenata (10%) kapitala I-ve klase banke.
- e) *Kontrola* - podrazumeva odnos gde jedna ili grupa osoba, direktno ili indirektno: (i) poseduje većinu akcija pravne osobe; (ii) ima moć da imenuje ili udalji većinu u Odboru direktora pravne osobe; ili (iii) ima mogućnost da izvrši značajan uticaj na upravu ili politike pravne osobe;
- f) *Grupa povezanih lica* - podrazumeva dva ili više lica (fizičko ili pravno ili oba), koja su povezana, direktno ili indirektno, tako da finansijska održivost bilo kog od njih može da utiče na finansijsku održivost jednog ili svih; ili ako kao rezultat strukture njihovog odnosa, drugo lice ima stvarnu krajnju odgovornost za iznos aktivnog kredita. Posebno, individualna lica banke smatraju se grupom povezanih lica, u slučajevima kada:
- i. Očekivani izvor otplate za svaki kredit je isti za svakog zajmoprimca i niti jedno lice/zajmoprimac nema drugi izvor prihoda od kojih se kredit (zajedno sa ostalim obavezama zajmoprimca) može u potpunosti biti otplaćen.
 - ii. Krediti su odobreni zajmoprimcima, koji su direktno ili indirektno povezani kroz zajedničku kontrolu, uključujući i kada se osoba direktno ili indirektno kontroliše od strane drugog zajmoprimca.
 - iii. Postoji značajna finansijska međuzavisnost između zajmoprimaca: smatra se da je reč o značajnoj finansijskoj međuzavisnosti kada pedeset posto (50%) ili više bruto primanja zajmoprimca ili bruto otplata (na godišnjem nivou) proizilaze iz transakcija sa drugim zajmoprimcem. Bruto primanja i isplate uključuju bruto prihode/rashode, kredite između preduzeća, doprinose u kapital i slična primanja ili isplate.
 - iv. Odvojeni zajmoprimci, pozajmljuju od banke da kupe trgovačko (poslovno) preduzeće, od kojih će ovi zajmoprimci biti vlasnici više od pedeset procenata (50%) akcija sa pravom glasa.
 - v. U drugim slučajevima kada CBK utvrdi, na osnovu procene činjenica i okolnosti pojedinih transakcija, da finansijska održivost bilo kojeg zajmoprimca može uticati na finansijsku održivost drugog.
 - vi. Na osnovu razumne diskrecije od strane CBK-a, zajedničko preduzeće jasno postoji između lica.

Član 3

Ograničavanje izloženosti

1. Nijedna banka neće dozvoliti izloženost bilo kog lica ili grupe lica koja prelazi deset procenata (10%) kapitala I-ve klase, kao što je definisano u Uredbi CBK-a o adekvatnosti kapitala banaka, osim ukoliko su takve izloženosti, inicijalno odobrene u redovnom sastanku odbora direktora, koja je imala potrebni kvorum i prisutni su glasali, a odobrenje izloženosti zabeležen je u zapisniku sa tog sastanka.

2. Nijednoj banci nije dozvoljeno da ima izloženost prema jednom zajmoprimcu ili grupi povezanih zajmoprimaca, ako kao rezultat ove radnje, izloženost tog zajmoprimca ili grupe prelazi petnaest posto (15%) kapitala I-ve klase ili povećava iznos sa kojom izloženost prelazi petnaest procenata (15%) kapitala I-ve klase.

3. Za potrebe stava 2. člana 46. Zakona o Bankama, ograničenje od tri stotine odsto (300 %) kapitala I-ve klase za akumulirane visoke kreditne izloženosti, će biti primenjeno na sve izloženosti prema licu ili grupi lica, kada svaki od njih prevazilazi deset procenata (10 %) kapitala I-ve klase banke.

Član 4

Konsolidacija

Ukoliko je jedna banka članica bankarske grupe, predmet konsolidiranog nadgledanja u skladu sa odredbama Uredbe CBK-a za konsolidovana nadgledanja bankarskih grupacija, ograničenja iz člana 46. i ova Uredba će se primeniti dodajući zajedno sve izloženosti drugoj istoj strani od svih članova grupe, a vezano za ukupnu izloženost u odnosu na regulatorni kapital grupe.

Član 5

Izuzeci

Banke mogu izuzeti iz ograničenja, sledeće kategorije izloženosti:

- a) Delove izloženosti pokrivenih gotovinom u evrima ili drugim konvertibilnim valutama, čija vrednost u svakom trenutku mora biti najmanje sto posto (100 %) aktivne izloženosti, ova gotovina mora biti u banci u bilo kom trenutku, ili da bude plasirana u poseban račun zaloga u banci ili blokirana, obeležena i jasno evidentirana sa važećim sporazumom o osiguranju.
- b) Izloženosti u obliku dužničkih hartija od vrednosti izdatih ili bezuslovno garantovanih od strane Vlade Republike Kosovo ili centralnih vlada zemalja koje imaju jake kapacitete za plaćanje, kao što je definisano u Aneksu 1. Uredbe CBK-a o adekvatnosti kapitala banaka ili delovi izloženosti kreditnom riziku, pokrivenih hartijama od vrednosti dugovanja, margine kojih u svakom trenutku moraju da se čuvaju najmanje sto dvadeset pet procenata (125 %) aktivnog iznosa, po tržišnoj vrednosti, gde će takve hartije od vrednosti biti dostavljene Banci u vidu registracije u knjigama, zadovoljavajuće za CBK ili u obliku sertifikata, stvarno dostavljenog i založenog važećim sporazumom o osiguranju tražbine.

- c) Delovi izloženosti pokriveni instrumentima tržišta novca u vidu direktnih bankarskih obaveza, izdatih na novčanim tržištima Evrope i Severne Amerike, kao bankovne priznanice primarnih bankara (primarni bankar - se koristi da opiše približno 50 top banke u svetu, koje trguju finansijskim instrumentima, kao što su pisma Svetske banke, obveznice Međunarodnog monetarnog fonda i menice Federalnih rezervi SAD-a) i depozitne potvrde koje izdaju primarne banke, komercijalne hartije emitenata klasifikovanih kao A - ili bolje od poznatih rejting agencija i drugi instrumenti koje će CBK odobriti od slučaja do slučaja, sa marginama koje će se u svako doba održavati na najmanje 130 % neisplaćenog iznosa, s tim da svi takvi instrumenti moraju da budu podneti i založeni važećim sporazumom o osiguranju tražbine.
- d) Delovi izloženosti koji su depoziti od godinu dana ili manje u finansijskim institucijama u državama koje su osigurane šemama za osiguranje depozita vlada i onih klasifikovanih A - ili bolje od strane poznatih agencija za kreditnu klasifikaciju.
- e) Delovi izloženosti kreditnom riziku koji su dokumentarni akreditivi moraju se proceniti sa 50 % od iznosa tih akreditiva.
- f) CBK, može da odobri izuzeće od ograničenja propisanih u članu 3), stav 2. i 3. izloženosti, do maksimalno dvadeset pet procenata (25 %) kapitala I-ve klase, osim instrumenata duga Republike Kosovo, u sledećim slučajevima, kao što je predviđeno zakonom:
 - i. izloženost koja je u potpunosti obezbeđena kolateralom spremnim za trgovanje,
 - ii. transakcije sa vladom, ili zagarantovana od strane vlade; klasifikovane sa A - ili bolje od strane poznatih agencija za kreditni rejting, određene uredbom o adekvatnosti kapitala; i
 - iii . transakcije između banaka sa rokom dospeća od godinu dana ili manje, klasifikovane A - ili bolje od strane poznatih agencija za kreditni rejting, određene uredbom o adekvatnosti kapitala.

Član 6

Nadgledanje od strane Upravnog odbora

1. Upravni odbor je dužan da obezbedi da banka u potpunosti razume zakonske obaveze u vezi ograničenja izloženosti i koncentracije rizika, u skladu sa članom 46. Zakona o bankama.
2. Odbor je dužan da obezbedi da banka ima politiku za kontrolu visokih izloženosti i koncentracije rizika. Politika i promene u politici moraju biti pregledane i odobrene od strane Upravnog odbora.

3. Odbor će biti odgovoran da obezbedi da banka ima adekvatne procedure i sisteme za identifikovanje, merenje i kontrolu visokih izloženosti i koncentracije rizika, kao i da prati usaglašenost sa odobrenom politikom.

4. Odbor treba da dobije redovne izveštaje, kako bi se olakšao pregled visokih izloženosti i koncentracije rizika u banci.

Član 7 **Regulatorna izveštavanja**

1. Banke su dužne da izveštavaju u CBK o svojoj visokoj izloženosti u vidu izvještavanja o visokoj izloženosti.

2. Ukoliko je potrebno, CBK može tražiti od pojedine banke dodatne zahteve izveštavanja vezano za visoke izloženosti.

3. Banka će bez odlaganja obavestiti CBK za bilo koje kršenje zakonskih ograničenja iz člana 46. Zakona, ove Uredbe ili drugih ograničenja postavljenih od strane CBK.

Član 8 **Sprovođenje, popravne mere i civilne kazne**

1. Svako kršenje ove uredbe će biti predmet popravnih mera i kazni, kao što je definisano u članovima 58, 59. i 82. Zakona o bankama.

2. Ukoliko dođe do povreda, CBK može preduzeti druge odgovarajuće mere, kao što su povećan odnos adekvatnosti kapitala za banku ili ograničavanje proširenja aktivnosti. Takođe može zahtevati od banke da pristane na raspored kako bi u najkraćem roku dovelo izloženost pod zakonskim ograničenjima ili bilo kojim dogovorenim ograničenjima i redovno izveštava o postignutom napretku.

Član 9 **Ukidanje**

Stupanjem na snagu ove uredbe, stavlja se van snage Uredba o visokoj izloženosti, izdata od strane Odbora CBK 3. decembra 2012. godine, i svaka druga odredba koja je u suprotnosti sa ovom uredbom.

Član 10 **Stupanje na snagu**

Ova uredba stupa na snagu 10. maja 2013. godine, na dan objavljivanja u veb sajtu CBK-a.

Predsednik Odbora Centralne Banke Republike Kosovo

Sejdi Rexhepi